

СТАНОВИЩЕ относно дисертационния труд „СИНДРОМЪТ „БЪРНАУТ“ и СОЦИАЛНИТЕ УСЛОВИЯ НА РАБОТНОТО МЯСТО В СФЕРАТА НА СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ” на Стефка Ангелова Дойкова

Представеният за защита дисертационен труд има научно-приложен характер. Темата е актуална и дисертабилна. Насочен е към разкриване на зависимостите между социалните условия на работното място и преживяването на синдрома „бърнаут“ в сфера, която е относително нова за България и в която се работи с тежък контингент, нуждаещ се от социална подкрепа. Целта е да се диференцира влиянието на различни параметри на социалните условия върху трите основни компонента на бърнаута: емоционално изтощение, дехуманизация и намалена работоспособност.

Структурата на дисертационния труд отговаря на изискванията за научна емпирична разработка. Очертани са теоретична и емпирична част. Теоретичната концепция се базира на информация от 138 източника на кирилица и латиница. Положителна оценка заслужава използването на публикации от български автори, работили по проблемите на бърнаут и професионален стрес. Теоретично са анализирани подлежащите на изследване области: социални условия- тяхната същност и компоненти, както и същността на синдрома „бърнаут“- неговата връзка с професионалния стрес, източници и стратегии за справяне. Внимание се обръща и на някои фактори, за които е известно, че имат отношение към преживяването на бърнаут. В теоретичната част на разработката ясно са очертани научните постижения по разглежданите проблеми. Направен е и адекватен анализ на трудовата дейност в сферата на социалното подпомагане като се подчертават предпоставките за поява на синдрома „бърнаут“.

Целите и задачите на поставеното емпирично изследване са конкретни и изпълними. За доказване на хипотезите се използват адекватни методи както за диагностика, така и за статистически анализ на получените данни. Приложени са два метода за изследване на социалните условия на труд и два метода за изследване на синдрома „бърнаут“. Първите дават възможност за диференциране на параметрите на условията в трите основни области- физически, социални и организационни и осигуряват надеждността на получените резултати. Вторите- диференцират параметрите на синдрома „бърнаут“ не само по съдържание- емоционално изтощение, дехуманизация и намалена работоспособност, но и по посока на изявата- сила и честота. За доказване на диференциалната валидност на методиките е направено сравнение в преживяването на бърнаут между групите работещи в сферата на социалното подпомагане и на миньори от въгледобива.

Получените резултати доказват връзката на социалните условия на труд на работното място с преживяването на бърнаут в изследваната група лица. Най-силно изявени предиктори на бърнаут са груповата сплотеност, степента на включеност в трудовата дейност, както и ролята на ръководителя, който осигурява съгласуваност при работата между ръководство и изпълнители. Влиянието на тези фактори е значимо върху дехуманизацията и намаляването на работоспособността. Значение за промени в честотата и силата и на трите компонента на бърнаут има степента на образование и професионалния опит. Доказва се, че по-високото образование и професионален опит съдействат за справяне с неблагоприятния синдром. Подобно влияние има и по-високият социален статус. Изпълнителите преживяват по-силно емоционално изтощение и по-често намалена работоспособност в сравнение с ръководителите, които по-рядко се срещат с трудни ситуации с клиенти. Установява се, че при работещите в дирекциите в по-големите градове параметрите на бърнаут са по-изразени.

Дисертационният труд представя ясно диференцирана картина на социалните условия в дирекциите „социално подпомагане“ в Хасковска област и на факторите- образование, трудов стаж, социален статус на работното място и местоживееене за преживяване на синдрома „бърнаут“. Чрез разкриване на негативно влияещите фактори върху преживяването на работещите, се дава възможност за конкретни промени и въздействия върху тях с цел подобряване не само на психичния им статус, но и на качеството на извършваната работа.

Авторефератът отразява реално, кратко и ясно съдържанието на дисертационния труд и постиженията му. Авторката представя четири публикации- две по две с еднакви заглавия, включени в сборници от конференции. Считаю, че получените резултати от изследванията дават възможност за оформяне на публикации от повече гледни точки, което препоръчвам, за да се акцентира и на практическата стойност на разработката.

В резултат на направения анализ на представения дисертационен труд, предлагам на Уважаемото жури да присъди на Стефка Ангелова научната и образователна степен „ДОКТОР“.

23.04.2013г.

доц. Веселина РУСИНОВА